

1989, 21. září – Dokument vydaný mluvčími Charty 77 Václavem Havlem, Tomášem Hradílkem a Danou Němcovou a Výborem na obranu nespravedlivě stíhaných „Solidarita s vězňnými aktivisty v Lipsku“ obsahující vyjádření solidarity s východoněmeckými občany vězňnými za účast na mírové modlitbě před Mikulášským kostelem v Lipsku, informaci o dalších policejních represích a výzvu demokratické veřejnosti v dalších státech východní Evropy k solidaritě s vězňnými v Lipsku (sdělení VONS č. 1077, dokument Charty 77 č. 60/89).

V Lipsku v NDR je ve vazbě 11 občanů, kteří jsou obviněni z nezákonného srocování; hrozí jim tresty odnětí svobody do dvou let. Byli zadrženi 11. září při mírové modlitbě před Mikulášským kostelem v Lipsku, která je zde pravidelně pořádána každé pondělí již od roku 1982. Tentokrát se modlitebního shromáždění zúčastnil neobvykle velký počet lidí, asi tisíc tři sta. Přispěla k tomu napjatá společenská atmosféra, vyvolaná exodem několika desítek tisíc občanů NDR, a předchozí policejní zásahy proti manifestaci, konané v Lipsku 4. září na podporu práva na vystěhování. Lidová policie prohlásila modlitební shromáždění za rozpuštěné a asi 700 účastníků prostranství před kostelem opustilo. Proti zbylým podnikla policie zásah, 104 jich předvedla na policejní stanici, další rozehnala. Většina zadržенých byla propuštěna s pokutami 1000 až 5000 DM. Ve vazbě zůstali Carola Borschlegelová, Udo Hartmann, Katrin Hattenahauerová,¹ Axel Gebthabt,² Jutta Getzelová,³ Mirko Ketzl,⁴ Jörg Müller, Günther⁵ Müller, Gundula Walt[h]erová a Ramona Ziegnerová. V samostatném řízení byli mezitím Udo Hartmann a Jörg Müller odsouzeni – dosud nepravomocně – ke čtyřem měsícům odnětí svobody. V pondělí 18. září došlo k další represí: lidová policie zadržela asi 50 lidí, kteří šli do kostela na mírovou pobožnost nebo kteří po ní z kostela vycházeli. Zatím není známo, zda někdo ze zadržенých je ve vazbě. Informace o tomto případu se podávají v pracovní dny od 18 do 22 hodin, v sobotu a v neděli od 16 do 20 hodin na farním úřadě, telefon 37-41-60428.⁶

Domníváme se, že nemůžeme mlčet, jestliže jsou zavíráni lidé jen za to, že usilují o nenásilnou změnu společenských poměrů, tím spíše, vyjadřují-li toto přání společnou modlitbou. Jestliže jsou vězněni, perzekuováni a šikanováni takoví lidé, musíme spojit své síly a učinit vše proti tomu, aby se NDR, Československo, Rumunsko a Albánie nestaly nemocnými místy Evropy a tím hrozbou nejen pro národy těchto zemí, nýbrž pro celé mezinárodní společenství. Vycházíme-li z názoru, že občané NDR mají právo na odchod do NSR, je tím spíše naší morální povinností zasadit se o to, aby svobodně a bez překážek mohli v NDR žít ti, kdo si v ní přejí žít a kdo svými kritickými postoji přispívají k nápravě společenských poměrů.

Obracíme se proto na všechny demokraty Polska, Maďarska a Sovětského svazu, bez ohledu na to, zda působí ve vládních a oficiálních strukturách, či nezávisle, bez ohledu na jejich politickou orientaci či náboženské přesvědčení, aby se s našimi přáteli v Lipsku veřejně solidarizovali. Pomohou tak nejen jedenácti lidem, kteří trpí ve vězení pro věc spravedlivou, ale i rozvíjejícímu se nezávislému hnutí v Německu, všem, kdo žijí v této části Evropy a posléze i celé Evropě.

Informace o Chartě 77, r. 12, 1989, č. 18, s. 2.

POZNÁMKY

¹ Správně Hattenhauerová.

² Správně Gebhardt.

³ Správně Gätzelová.

⁴ Správně Kätzel.

⁵ Správně Günter.

⁶ Lipsko představovalo tradiční centrum opozičních aktivit, což do jisté míry souviselo s jeho bohatou kulturní tradicí a přetrvávajícím charakterem veletržního města, díky němuž nebylo místní obyvatelstvo tak izolováno od světa. Oproti Východnímu Berlínu mělo tu výhodu, že zde nebyla taková koncentrace stranických funkcionářů. To umožnilo od poloviny 80. let vznik řady efektivně působících opozičních skupin, jejichž hustota byla větší než ve Východním Berlíně. Byly zakotveny v místním

náboženském, sociálním a kulturním prostředí a měly zřetelně křesťanský charakter.

Jedním z důležitých projevů opozičních aktivit v Lipsku byly pravidelné mírové modlitby, které se konaly od roku 1981. Při těchto setkáních byly postupem let vznášeny stále radikálnější požadavky, což vyvolalo tlak ze strany státu na představitele protestantské církve, aby je zrušili nebo jim dali jiný charakter.

Od začátku září do počátku října 1989 se pak tradiční církevní a opoziční protestní forma těchto mírových modliteb změnila v otevřenou vzpouru proti režimu, která se stala roznětkou pro masové vystoupení celého východoněmeckého obyvatelstva vedoucího k jeho pádu. Dne 4. 9. se mírové modlitby účastnilo zhruba 4000 osob a po jejím skončení došlo k menší demonstraci několika set z nich, kteří požadovali především možnost svobodného vycestování ze země. Následující dva pondělky 11. a 18. září se počet účastníků již tak rozrostl, že se 25. 9. musela mírová modlitba konat poprvé kromě kostela sv. Mikuláše také v dalších kostelech. Vedení SED se snažilo mobilizovat proti demonstrantům různé prostředky včetně bezpečnostních sil, když se však 2. 10. zformoval průvod čítající zhruba 25 000 demonstrantů, netroufalo si je již použít. K opozičnímu hnutí a demonstracím v Lipsku na konci 80. let 20. století viz NEUBERT, Ehrhart: *Geschichte der Opposition in der DDR 1949–1989*, Bonn 1997, s. 783n.